

IKONO

UNA VIDA DEDICADA A LES «COSES ELEMENTALS»

Art viu d'Alfons Roig

Alfons Roig, l'introduïdor de l'art modern en el nostre país, va morir la passada setmana. Els seus estudis sobre Juli González, Picasso i Kandinski van obrir els ulls a l'actual generació d'artistes valencians.

Miquel Alberola

Don Alfons Roig ho va deixar córrer tot l'onze de maig a les primeres hores de la matinada: l'organisme, erosionat pels anys i una úlcera que li ocasionava hemorràgies intestinals li va cessar als 84 anys. Amb un esforç colossal havia aconseguit reviscolar de la intervenció quirúrgica a què va ser sotmès el passat mes de febrer, però la seua salut fràgil, remarcada per una pèrdua veloç de pes, tenia els dies comptats i decidits. I aquell home d'aparença redoneta i sana, que tant va tenir a veure amb la introducció dels corrents artístics europeus en el nostre país, ha acabat aprofundit, reduït a escassos quilos de mineral.

Va nàixer a Bétera en l'any tres

IKONO

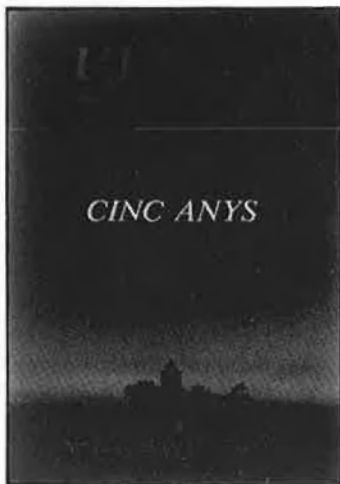
Alfons Roig: Càtedra del carrer.

d'aquesta centúria. Aquell poble del Camp del Túria, segons ens va referir l'abril de 1986 —l'última volta que va ser entrevistat—. «Era una població gran als meus ulls, quan en realitat és menudeta com un ou. Allí vaig aprendre les primeres lletres. Recorde els jocs d'infantesa: córrer, que era l'esport d'aleshores, i uns homes que portaven un ós i una mona que ballaven en tocar la pandereta (...). L'escola d'aquella època ensenyava coses elementals —jo crec que cal tornar, en certs aspectes, a les coses elementals. La càtedra més bonica era la del carrer».

I ho va dur a la pràctica: en les seues classes del Seminari de Montcada i de Belles Arts explicava «coses elementals», com ara l'art modern. Però les «coses elementals» eren molt «complicades» en aquells moments i, sobretot,

CINQUÈ ANIVERSARI DE LA REVISTA «ULLAL»

Dissabte 23 de maig de 1987
HOTEL BAIRÉN
de la Platja de Gandia

PRESENTACIÓ DEL DISC «CAVE CÀNEM»

Actuació del grup CÀNEM
23 hores, entrada lliure

SOPAR DE PRESENTACIÓ
ULLAL n.º 11. 21 hores.
Preu 1000 pessetes

**CENTRE D'ESTUDIS
I INVESTIGACIONS
COMARCALS
ALFONS EL VELL**

Imatge del pare Roig, en la darrera entrevista que va concedir.

amb els cognoms Roig Izquierdo. En certa ocasió Paul Guinart, l'agregat de l'Institut Francès, va requerir don Alfons per explicar en públic l'obra de Picasso. La conferència li va valer una forta campanya contra Picasso i ell mateix, auspiciada per un jesuïta nazi que es servia del pseudònim «El Cruzado Espanol». I en ser-li concedida la insígnia de Chevalier des Paumes Acadèmiques, la màxima condecoració que els francesos atorguen a l'art, es va presentar en l'acte l'arquebisbe de València, Marcelino Olaechea y Loyzaola,

aquell inquisidor hostiarrà que regia els destins «espirituals» dels valencians. I va aclarir: «No crea usted, don Alfonso Roig, que estoy aquí para verle: he venido porque me interesa ver al cónsul». L'animadversió que li professava el clero era ecumènica, contundent.

Al voltant del Pare Roig es va aglomerar pràcticament tota l'«església del canvi», i això no feia excessiva gràcia a la mitra, que hauria volgut al professor fent de capellà tota la vida a Pinet, un poble minúscul de la Vall d'Albaida. Don Alfons va encetar l'ofici, en

ser ordenat en el sacerdoci, en la part oriental d'aquella comarca, i allí va ser que va descobrir el Mont Sant de Llutzent i l'ermitori, un edifici construït el 1772 a instàncies del català Gabriel Serra i la seua esposa, Paula Rius. Aquelles serres devien plantejar-se-li com un Sinaí autòcton: els assidus pelegrinatges devocionals i els constants itineraris de «pecadors» que escalaven la Via Sacra a genollons per tal de postrar-se, amb les cames a banderes, davant la Mare de Déu de la Consolació, no era, ni de bon tros, el ritme vital del Palau Arquiebisbal.

Si a això afegim l'omnipresència del Benicadell i l'absolut control visual de tota la vall, aquell paratge aparentava alguna relació amb l'Olimp pagà. No hauria estat estrany que entre les oliveres i els alacrans —i una sobredosi solar— s'hagués aparegut algú d'aquells de la història sagrada: un rebombori com ja no n'hi ha. Sempre que podia, don Alfons s'instal·lava en l'ermita, ajudat d'Eusebi Moreno, i passava uns dies en l'edifici, que durant molt de temps tenia a càrrec el «Tio Salvaor». Tots aquells que han tingut alguna cosa a veure amb l'art en aquest país hi han desfilat en diverses ocasions i per diverses motivacions: probablement no hi havia hagut tants pelegrins fins que Alfons Roig va adquirir l'ermitori.

De feia uns mesos, possiblement un any, gràcies a una comissió de servicis obtinguda per Eusebi, Alfons Roig ha-

«Fou mestre per a tots»

MANOLO BOIX

Bé, salvant les distàncies i la seua gran personalitat, crec que ell va practicar amb nosaltres la subversió, fent-nos moure amb noves propostes estètiques. Realment, em va influir en el temps en què és possible influir en la gent, que és la joventut.

Fou ell qui vingué a ma casa a l'Alcúdia, per convèncer els meus pares de deixar-me anar a conèixer els museus de València, l'art. Els vaig visitar acompanyat de la seua mà. Al museu de Sant Pius V, el primer que vam recórrer, em mostrà la sala dels primitius valencians. Ell m'anava explicant i ensenyant a saber veure. Quan arribàrem als contemporanis, al primer pis, em deixà i em digué: «Ara, t'ho mires tu sol, i ja en trauràs conclusions». També em portà a uns estudis d'escultors que, per aquells temps, era el que jo aspirava.

ANTONI MIRÓ

Era molt bona persona, sobretot, i estava molt documentat, era molt instruït. Això va fer que ens influís molt, principalment als pintors més pròxims que tenia a València. Es guanyava el nostre interès. El vaig conèixer en un dinar que férem, ja fa vint anys, a Llutzent, on érem amb altres pintors i, a partir d'allò, he tingut sempre algun contacte amb ell.

RAFAEL ARMENGOL

Nosaltres ens trobavem davant un ambient artístic quasi inexistent. La ciutat de València, a tot estirar, arribava al postsorillisme. Pràcticament, va ser Alfons Roig que ens va obrir els ulls, ensenyant-nos coses que no estaven al nostre abast. Encara que feia una assignatura relacionada amb la litúrgia —ara no sé com en deien—, moltes voltes es passava per alt la història i ens portava llibres d'art, que comentàvem en classe. Fou un mestre per a tots.

JOAN GENOVÉS

Quan, amb 15 anys, vaig començar els estudis a l'Acadèmia de Belles Arts de Sant Carles de València (em deien el «xiquet»), vaig conèixer Alfons Roig, «el pare Roig», li deïem, perquè era professor i rector, i jo, que tenia una visió sense cap inclinació pels professors i encara menys pels rectors, molt prompte vaig canviar. Per primera volta vaig trobar un tracte diferent de professor a alumne, una altra forma de ser catòlic, una nova visió de nacionalisme. I, també per primera volta, vaig començar a sentir parlar d'un altre art, nou i diferent al que ens havien acostumat; era, senzillament, l'art modern. Allò va ser molt per a mi. □

via fixat la residència definitivament en l'ermita. Allí el van sorprendre els primers símptomes del seu deteriorament vital i allí van acudir els seus amics a fer-li costat en l'últim pelegrinatge. Una cerimònia oficiada pel bisbe auxiliar de València, Josep Vilaplana Blasco, i la lectura d'un passatge del seu llibre *Ronda dels veïns de l'ermita*, per Antoni Martínez, i el fèretre fou baixat del Mont Sant. Dalt, s'havien quedat el pi, el xiprer, la figuera, l'olivera, el cactus, el lledoner, la palmera, el garrofer, l'ametller, la llimera, el magraner, la prunera i el rellotge de sol per sempre.

Don Alfons, després, va ser exposat a l'Ajuntament de Llutzent; i, al mus-

cle d'uns veïns, va ser traslladat al cementeri, situat en una muntanyeta des d'on es veu l'ermita. A pesar de la seua negativa a les corones fúnebres, la Diputació de València, l'Ajuntament de Llutzent, el col·legi d'aquell poble i el Partit Comunista el desoïren. La Conselleria de Cultura ho va resoldre amb un ram. L'acompanyaven els pintors Artur Heras, Manuel Boix, Antoni Miró; l'escultor Miquel Navarro, el director de l'IVAM, Tomàs Llorens, l'ex-president de la Diputació de València, Manuel Girona, i l'actual, Antoni Asuncion, i un grapat d'amics anònims. En la posta de sol s'intuïen unes ratlles de Kandinski i unes vidrieres de Manessier. □

IKONO